

KÍSÉRLET A DÉL-SZUDÁNI ÁLLAM ALAKÍTÁSÁNAK ÉS ALAKULÁSÁNAK ELEMZÉSÉRE

ILLÉS ZOLTÁN

Bevezetés

A 2011-ben függetlenségét elnyerő dél-szudáni állam nem mint *tabula rasa* érkezett a nemzetközi közösségbe, hanem mint a dekolonizáció megkésett eseményeként felszabadult gyarmat, melynek identitása, politikai gondolkodása és öröksége a hagyományos társadalmi rendszerekből a kettős¹ gyarmatosításra adott válaszként évszázados, váltakozó intenzitású önvédelmi, majd felszabadító harcok, polgárháborúk során formálódott a jelenlegi, súlyos működési zavarokkal² küzdő entitássá. A második észak-déli polgárháború kitörése óta (1983) eltelt évtizedek során a belső államépítési, az államfejlődési és hatalmi dinamika ütközések és csiszolódások során folyamatos interakcióban volt a külső államépítési, beavatkozási és békeépítő akciókkal, melyek során a dél-szudáni állam elnyerte a *virtuális*, avagy *látható* és a *reális*, avagy *láthatatlan* politikai tér által meghatározható kettős valóságát, valamint továbbvitte a gyarmatosítás gyakorlatát és saját centrumot (a főváros, Dzsuba) és perifériát hozott létre.³ A gyarmatosító államberendezkedés kritikája a függetlenség, azaz a hatalom megszerzésével szinte azonnal megszűnt és a dél-szudáni elit a meglévő modell alkalmazásával saját népének gyarmatosítójává vált és lett Dél-Szudán a *permanens gyarmatosítás* állama.

Jelen tanulmány a dél-szudáni államépítések elemzésének vonalán megkísérli olyan, a nemzetközi kapcsolatok bizonyos elméleteire és az államépítési elméletekre támaszkodó analitikus keret felállítását, amely megválaszolhatja a következő kérdéseket:

Milyen államépítési technikákat alkalmaztak és alkalmaznak a külső és belső államépítési aktorok Dél-Szudánban? A Dél-Szudánban alkalmazott államépítési technikák milyen eredményekkel jártak a *virtuális*, avagy *látható* és a *reális*, avagy *láthatatlan* politikai terekben? E technikák és eredményeik milyen kapcsolatban állnak a jelenlegi polgárháborús helyzet kialakulásával és lehetséges megszüntetésével?

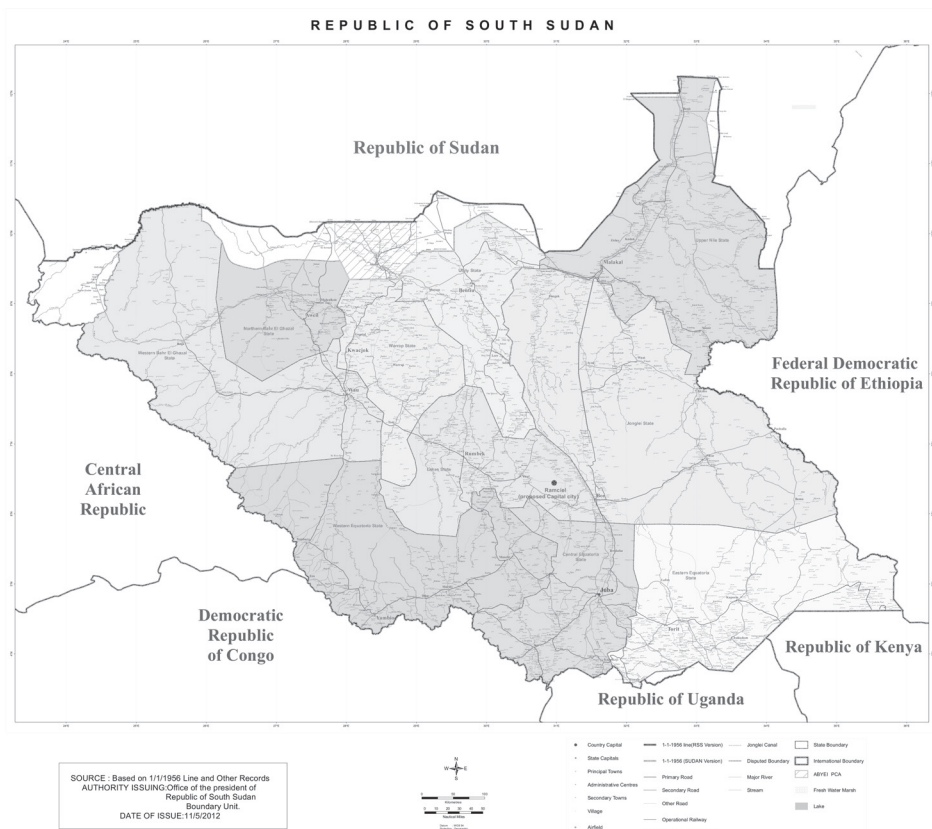
Az elemzési módszer keretei

Az imént megfogalmazott kérdések megválaszolásához elengedhetetlen az alapfogalmak és terminológiák pontos definiálása. Az állam klasszikus, *vesztfáliei*, *statikus* definíciója szerint a szuverén állam földrajzilag jól körülhatárolható, állandó

lakossággal rendelkező intézmény, melynek kormányzata elméletben korlátlan hatalommal rendelkezik az adott területen és alkotmányosan független minden külső kormányzattól.

A következő, *dinamikus*, az államot folyamatként értelmező, az államépítés államra gyakorolt hatásainak elemzésére sikeresen alkalmazott (de Guevara, 2008: 361), szociológiai ihletésű államdefiníció azonban sokkal inkább megfelelő a jelen kutatáshoz is: az állam egy hatalmi mező, amelyet az erőszak alkalmazása és fenyegetése jelölt ki. Az államot egyrészt formálja a területen koherens, ellenőrző szervezet *képe*, amely képviseli az adott terület által meghatározott lakosságot, másrészt az államot formálják a területén az államot képviselő személyek és hivatalnokok tevékenységei, *gyakorlata* (Migdal-Schlichte, 2005: 15). Ebben a megközelítésben az *állam képe* és az *állam gyakorlata* párhuzamosan létező és egymásra kölcsönösen ható két dimenzió.

Az állam dinamikus, folyamatként való értelmezése egyrészt lehetőséget ad a konstruktivista megközelítésre, azaz a kultúra és identitás beépítésére az elemzésbe, ilyen módon kiegészítve a realista és liberális fölméletek paradigmáját (Kiss

J, 2013: 11), másrészt lehetővé teszi az állam fejlődésének röppályaként, történeti folyamatként való felfogását és elemzését (Bayart, 2009: 180).

A külső és belső államépítés konceptualizálásához először határozzuk meg az államépítés fogalmát.

Az államépítés az 1990-es és 2000-es években új kormányintézmények kialakítását és a már meglévők megerősítését tükrözte (Fukuyama, 2005: 7), amelynek célja a nem nyugati államok gyengeségeinek felszámolása volt a nyugati állam exportja révén (Badie, 2000: 48-57), működő demokrácia, működő piacgazdaság és a burjánzó civil társadalom létrehozásával (Marton, 2009: 19). Az ideológiai hátteret a neoliberalizmus elméleti rendszere által létrehozott liberális béke eszméje biztosította, a szilárd hit abban, hogy az állam alapvetően egészséges és a problémát okozó személyek, csoportok, dinamikák kontextusa, és ezen elemek “nem liberálisak”, külső beavatkozás, iránymutatás révén megváltoztathatók, így meggyógyítva a beteg államot (Chandler, 2016: 4), orvosolva a gazdasági és biztonsági problémákat és létrehozva, illetve megerősítve a demokrácia-importhoz szükséges intézményeket. Azonban e modell a gyakorlatban rugalmatlannak és túlzottan leegyszerűsítettnek bizonyult (gondolhatunk pl. Boszniára, Koszovóra és Afganisztánra). Az importált állam és a liberális béke univerzalista megközelítései és a nyugati központokban megálmodott politikák helyben, azaz *fentről lefelé* történő implementációja túl sok strukturális problémát hordozott magában: az alapvető legitimációs kérdéseken túl ahelyett, hogy a modell modern, a globális kormányzással kompatibilis államokat hozott volna létre, egyidejűleg eredményezte az állam *nemzetköziesülését* és *informalizálódását* (de Guevara, 2008, 350). Az új elemeket (pl. törvényhozás intézménye) látszólag beépítette (*nemzetköziesülés*), ám azokat saját dinamikájának megfelelően lefordította, átértelmezte (*informalizálódás*).

A neoliberális intervenció politikáinak kritikájaként elindult kormányzási, politikai párbeszéd eredménye paradigmaváltás lett: a *reziliencia*⁴ pragmatikus filozófiáját használva az államépítés a 2010-es évekre a valóságra koncentrált. Ez a *lentől felfelé* irányuló megközelítés elhagyja a külső államépítési aktor paternalisztikus, külső

Az importált állam és a liberális béke univerzalista megközelítései és a nyugati központokban megálmodott politikák helyben, azaz fentről lefelé történő implementációja túl sok strukturális problémát hordozott magában: az alapvető legitimációs kérdéseken túl ahelyett, hogy a modell modern, a globális kormányzással kompatibilis államokat hozott volna létre, egyidejűleg eredményezte az állam nemzetköziesülését és informalizálódását.

szemlélő nézőpontját, és a meglévő hálózatokra, informális realitásra, a helyi gyakorlatok és értelmezések átalakító erejére építkezve támogatja az államépítést, ezzel túllépve a liberális béke paradoxonán.⁵ Ezzel a megközelítéssel megszűnhet a külső államépítés alanya és tárgya, megnyitva az utat egy együttműködő, sokkal eredményesebb államépítés felé, azonban ez a kritikai szociológiai paradigma újabb problémák halmazát hozza (Chandler, 2015: 48) melyek újabb vitákat szülnek a *politikacsinálók*, végrehajtók és a tudományos szféra berkeiben.

A külső és belső államépítés konceptualizálásához másodsor pedig szükséges meghatározni a külső és belső kifejezések értelmét. Külső az az államépítés, melynek aktora(i) nem dél-szudáni aktorok, legyenek akár *szilárd* (állami, szupranacionális és egyes transznacionális), avagy *folyékony* (szubnacionális és egyes transznacionális) „halmazállapotú” regionális (pl. Etiópia, AU /Afrikai Unió/, IGAD /az Afrika szarva régió regionális szervezete⁶, az Intergovernmental Authority on Development/) vagy globális (pl. USA, Kína, ENSZ békeminisztérium és ENSZ tagszervezetek, humanitárius segítséget nyújtó NGO-k) aktorok⁷.

Belső az az államépítés, melynek aktora(i) dél-szudáni aktorok, legyenek akár a kormány, az elnök (Salva Kiir), a kormánypárt vagy a hadsereg (SPLM/A - Sudan People's Liberation Movement / Army) tagjai, csoportjai, avagy a politikai ellenzék, a fegyveres felkelők egyes csoportjai, a közösségek önvédelmi csoportjai, az egyház⁸, és a főképp Dzsudában, a fővárosban jelenlévő helyi NGO-k, akadémiai csoportok és más civil szervezetek.

A szétválasztás nem szükségszerű, azonban az elemzés szempontjából igen hasznos: a külső államépítés a segélyezés, a beavatkozás és a béketeremtés területén mozog, az államot alakítja, vagy alakítani próbálja, mindenesetre szükségképpen hat rá és kívülről befolyásolja annak röppályáját. A belső államépítés az állam belső dinamikáját, hatalmi és politikai gondolkodását követő és azt módosítani próbáló cselekmények összessége, amely a tudatosság különböző szintjein egyszerre követi saját logikáját és ad reakciót a külső államépítési és más hatásokra.

A külső-belső terminológiák használatának (jelenleg ismert) korlátai:

1. Esetenként nem egyértelmű, hogy egy államépítési aktor külső avagy belső (azaz hibrid, mint pl. a diaszpóra közösségi médiában folytatott propaganda-tevékenysége).
2. Külső és belső aktorok együttműködhetnek, illetve összeütközhetnek egy adott cselekményben, ekkor az adott esemény külső, avagy belsőként klasszifikálása problematikus.
3. Az akciók és reakciók szövevényében nem mindig deríthető ki az aktor(ok) kiléte.

A külső-belső államépítési terminológiát korlátainak ismeretében alkalmazzuk a tanulmány során.

A külső államépítési aktoroknál megkülönböztetünk északi (*ortodox*) aktorokat⁹, akik a hidegháború vége¹⁰ óta a *mainstream* neoliberais intervenció diskurzusának alapján, vagy (újabb) annak kritikája által meghatározott utakon tevékenykednek, és déli (globális és regionális) aktorokat¹¹, akik a realista diskurzus (érdekérvé-

nyesítés) szerint lépnek színpadra az országban. A két csoport meghatározását az elemzési keret megköveteli, ám az egyes külső aktorok csoportosítása korántsem egyértelmű: például az AU és a kontextusban releváns regionális szervezetei déli regionális aktorok, ám a neoliberális intervenció logikája szerint avatkoznak be a dél-szudáni eseményekbe.

Az elemzéshez felhasználjuk a külső államépítések és beavatkozások, valamint a belső dinamika és államformálódás találkozásából, egymásra hatásából létrejött kettős terminológiát, a *reális és a virtuális politikai terek* terminológiáját (Tüske, 2012: 24).

A *reális politikai tér* az autokratikus hatalomcentralizáció tere, a nyers hatalomgyakorlás helyi formája, szinonímája a Bayart-i *láthatatlan*, amely a valódi hatalom, a *gyomorpolitika* színpada¹². Amikor a *reális térben* a külső államépítés cselekményeinek hatására új elem jelenik meg, akkor használhatjuk a fent említett de Guevara által definiált *informalizálódás* fogalmát.

A *virtuális politikai tér* az állami intézményrendszer importált formája, amely elfedi a valóságos döntési mechanizmusokat, végrehajtja a *reális politikai térben* született döntéseket a *virtuális politikai tér* intézményein keresztül. Ez a Bayart-i *látható* dimenzió, a *façade*, amely látszatot kelt és a *felülről lefelé* irányuló külső államépítés eredményességét sugallja. A *virtuális politikai térben* megjelenő új elemek a fent említett de Guevera által definiált *nemzetköziesülés* folyamatát jelzik.

Elemzés

Dél-Szudán külső államépítése történeti vonalon több paradigmaváltást is megélt, a hidegháborús kontextusban, 1983-ban John Garang¹³ által alapított lázadó mozgalom, az SPLM, az 1990-es évek elfeledettsége és az olaj révén még gyarmatként a *mainstream* gazdaságba integrálása során és a döcögve induló, USA által támogatott IGAD békefolyamat ideje alatt, a 2000-es évek *fentről lefelé* történő államexportkísérletei (neoliberális intervenciók politika) után a 2010-es évek *lentől felfelé* haladó, helyi dinamikára támaszkodó (rugalmasságon alapuló pragmatizmusra épülő és a valóságra koncentrálnak) külső államépítéseivel.

A külső államépítések és beavatkozások minősége és intenzitása váltakozó. Fegyveres konfliktus során a humanitárius segélyezésre és beavatkozásra, valamint mediációra, békemegállapodás megkötésére irányuló törekvésekre korlátozódik, békeidőben viszont a külső államépítési és beavatkozási paradigmákat követve számos formát ölthet.

A brit gyarmatosítók gazdasági és taktikai okokból tartották meg a déli régiót a Kartúm központú Szudán részeként. A brit uralom (1899-1956) nagy részében Dél-Szudán ún. lezárt kerület volt, nem munkaerő-raktár, mint Dél-Afrika és Kenya belépési törvényekkel ellenőrzött területei, hanem a birodalmi nyomásgyakorlás eszköze az egyiptomi kormánnyal szemben. A terület lakóit törzsekre osztották, hogy visszatartsák a politikai öntudat ébredését és hogy Kartúm legszegényebb, legelmaradottabb és legváltozatosabb perifériájává tegyék Dél-Szudánt (Thomas, 2015: 106). A britek a dél-szudániaknak adták a különválást, a vallást és az angol nyelvet, ám Kartúmnak adták az irányítást. A függetlenség előestéjén Kartúm nem vette figyelembe a délieknek a hatalomban való részarányos képviseletet illető igényeit.

Szudán 1956-ban lett független állam. Függetlensége a brit adminisztráció *szudanizációját*, azaz az északi, arab identitású elit hatalomátvételét jelentette. Dél-szudáni perspektívából nézve ez csak a gyarmatosító cseréje volt. A déli régiók politikai és fegyveres ellenzéke megkezdte Kartúmmal szembeni félévszázados ellenállását és polgárháborúit.

A kezdeti ellenállás (1955-1962) és az első polgárháború (1963-1972)¹⁴ nemzetközi elszigeteltségben zajlott, a külső beavatkozás nagyrészt a béketárgyalások támogatásában merült ki, kisebb részben pedig humanitárius segítség formájában érkezett (Poggo, 2009: 163-8). Az első észak-déli polgárháborút lezáró addis abebai békemegállapodást követő egyévtizedes békeidő¹⁵ után 1983-ban kitört a második észak-déli polgárháború (1983-2002), amelyben a nemzetközi közösség erőteljes szerepet vállalt

A brit gyarmatosítók gazdasági és taktikai okokból tartották meg a déli régiót a Kartúm központú Szudán részeként. A brit uralom (1899–1956) nagy részében Dél–Szudán ún. lezárt kerület volt, nem munkaerő-raktár, mint Dél–Afrika és Kenya belépési törvényekkel ellenőrzött területei, hanem a birodalmi nyomásgyakorlás eszköze az egyiptomi kormánnyal szemben. A terület lakóit törzsekre osztották, hogy visszatartsák a politikai öntudat ébredését és hogy Kartúm legszegényebb, legelmaradottabb és legváltozatosabb perifériájává tegyék Dél–Szudánt.

a humanitárius segélyezésben¹⁶, a 2005-ös, a második polgárháborút lezáró CPA (Comprehensive Peace Agreement) békeszerződéshez vezető IGAD békefolyamat támogatásában és a déli felszabadító szervezet, az SPLM támogatásában, akik a CPA időszakában (2005-11) a regionális kormányzatot alkották. A külső államépítés optimizmusa mutatkozott meg a 2005 és 13 közti időszakban: kapacitásépítés, beruházások, fejlesztési tervek, a külső államépítési aktorok hittek a befektetés megtérülésében és a dél-szudáni felszabadító mozgalomból lett kormányzat is beépítette ezt a hitet a kormányzati stratégiákba.

A külső államépítés *ortodox* aktorai ebben az időszakban a G7+ csoport béke-, és államépítési iránymutatása (G7+, 2011: 2) szerint tervezték és alakították dél-szudáni jelenlétüket, amelyek kisebb módosításokkal még mindig a neoliberális intervenció elveit követték, azaz a nem funkcionáló államot akarták megjavítani. Ez a narratíva érvényesült mind a donorok, a nemzetközi ügynökségek diskurzusaiban mind a dél-szudáni kormány *virtuális politikai térben* való megnyilvánulásaiban.

Tehát a külső beavatkozás a dél-szudáni államépítésbe legfőképp az alapszolgáltatások (biztonság, élelem, orvosi ellátás, alapfokú oktatás) biztosításában és az állam kapacitásának építésében nyilvánult meg az 1983-tól 2013-ig terjedő időszakban.

A külső államépítés *ortodox* aktorai számára a fő diskurzus Dél-Szudánban maradt a humanitárius segítségnyújtás konfliktus idején és a kapacitásépítés az alapszolgáltatások biztosításához a konfliktus után. Csakhogy ez az inkább statikus modell kevésbé alkalmazható a dél-szudáni valóságokra, ahol a konfliktus ideje alatti és a konfliktus utáni csomagokból válogatni kell az aktoroknak és eredményeket kell produkálniuk a *virtuális hatalomgyakorlás terében*. Az intézményi és törvényalkotási háttér csak a *virtuális politikai teret* duzzasztotta, a *reális politikai teret* nem alakította át.

A dél-szudáni elit hatalomgyakorlásának *látható* dimenziója félrevezető volt, az egységes hang csupán a látszat, a *façade* lehetett a *gyomorpolitika* színpadán való manőverezéshez. A nemzetközi közösség északi szereplői számára a látszattól való kijózanodást a 2013 decemberében kitört déli polgárháború¹⁷ jelentette, amely után tagadhatatlanná vált a tény, hogy a dél-szudáni államépítési projekt nem hozott tartós eredményt, sőt, a külső erőforrások a klientelista, neopatrimoniális struktúrák megszilárdulását segítették elő (Lacher, 2012: 5), azaz a *reális politikai tér* változatlan maradt.

A *látható* és a *láthatatlan* dimenzióinak dél-szudáni változata a politikai retorikában pedig kifelé az új, ami egy pénzalapú, erőteljesen bürokratikus világba illeszkedik, befelé pedig a régi, ami egy nem pénzalapú, etnikai, illetve rokoni kötelékeken alapuló társadalomba illeszkedik.

Az elnyomó állam mintáit a felszabadító mozgalomból kormánypárttá avanszált SPLM már a CPA átmeneti időszaka előtt és alatt is alkalmazta, ily módon az SPLM továbbítta a gyarmati berendezkedést, csak a gyarmati központot hozták Dél-Szudán területén belülré (London, Kairó és Kartúm után a központ ezúttal Dzsuba lett).

A külső ellenségtől, a gyarmatosítótól, a Kartúmtól való megszabadulás reális ígérete átmeneti egységet és békét hozott Dél-Szudánban 2005 és 2013 között.

A CPA (2005) előtt a dél-szudáni elit katonaként, felkelőként látta egyetlen lehetőségét a hatalomhoz a Kartúmtól tartósan meghódított “felszabadított” területeken és belső konfliktusaik (pl. az SPLM 1991-es szakadása /lsd. Johnson, 2011: 94-99/) a “felszabadított” területekkel járó előnyökért folytak.

A függetlenséget elérő egykori felszabadító mozgalom, az SPLM elérte valódi célját, megszerezte a hatalmat, azonban elfelejtette legfontosabb feladatát, a lakosság felszabadítását az elnyomás alól. Az ötleteket és jelszavakat foglyul ejtette a belső dél-szudáni dinamika. A mozgalom uralkodó elitje lemásolta és továbbvitte a decentralizált, központosított államot, hiszen ez volt az egyedüli kipróbált minta: „A dél-szudáni [elit] utánozni próbálja gyarmatosítóit, hogy gyarmatosítsa saját fivéreit és nővéreit” (Taban, 2015).

A függetlenség után eltűnt Kartúm és az oly régóta várt független állam *reális hatalomgyakorlási terének* ellenőrzése lett a tét, amit Salva Kiir és közvetlen köre (a hozzá közel álló katonai vezetők és a dinka vének tanácsa, a Jieng Council of Elders, azaz a JCE¹⁸) szerzett meg és a *látható* dimenzió kirakata, a *façade* mögött a dél-szudáni politikai gondolkodásnak megfelelő eszközökkel tartja meg ezt a hatalmat. Az uralkodó elit nem tette meg a megfelelő lépéseket a felszabadító mozgalom átalakításához és a dél-szudáni területek valódi felszabadításához (Thomas, 2015: 241), nem alakította a *reális hatalomgyakorlás terének* módszereit az új valósághoz, a függetlenséghez, hanem ő maga vált gyarmatosítóvá.

A függetlenség után két évvel visszaállt a gyarmatosító állam rendje. Az 1956-tól 2011-ig tartó szudáni etnikai konstelláció után 2013-tól kezdve egyre erőteljesebben a bemerevedő déli etnikai rendszer uralja a dél-szudáni politikai gondolkodást. Dzsuba a központ, a perifériák sokasága egyre inkább az etnikai alapon szerveződő fegyveres felkelések útján fejezi ki ellenállását a szintén etnikai alapon politizáló és uralkodó állammal szemben, mivel a politikai ellenzéki tevékenység útján az általuk ismert időszakban lehetetlennek bizonyult a fennálló rend megváltoztatása. Az etnikai logika rendkívül megnehezíti az együttműködést: a nuerek úgy gondolják, ők képviselik a dinkák és az equatoriaiak¹⁹ érdekeit is és meg tudják akadályozni az állam teljes “eldinkásodását”. A dinkák, az equatoriaiak és a többi etnikai csoport azonban úgy érzi az SPLM-IO-Machar²⁰ győzelme csak a dinka dominancia nuer dominanciára cserélése lenne, ezért nem áll be az ellenzék nagy része az SPLM-IO-Machar mögé, ehelyett saját ellenzéki csoportokat hozott létre. A főképp etnikai vonalon szerveződő ellenzéki csoportok egyetlen közös célja Salva Kiir és a jelenlegi hatalom leváltása, amelynek szemére épp etnikai bázisát és diszkriminációját vetik legfőbb problémaként. E paradox helyzet okán komoly koalíció létrehozására és a dél-szudáni politikai gondolkodás megváltozására halvány esély mutatkozik.

Az elnyomottak negatív identitása (dél-szudáni minden, ami nem szudáni) megmaradt legfőbb nemzetépítő erőként (ellenállás a központnak), az elithez tartozás változtatlanul származási alapon folytatódik, a klientelista logikának megfelelően. Azonban az állam vezetésének, az elitnek a saját szabályai szerinti és a külső államépítési cselekményekhez alkalmazkodó államépítése mellett a magára hagyott lakosság is építi államát, azokkal az erőkkal, melyek nem gyors megoldást keresnek

a dél-szudáni segélyezés alanyainak (függőség kiépítés és fenntartás), hanem a lehetőségekre építve haladn(án)ak. Ennek a legalsó szinteken folyó belső államépítésnek főbb aktorai az egyház, vidéken a közösségi védelmi csoportok és a városokban a civil szervezetek.

Dél-Szudán jelenleg és a belátható jövőben a *permanens gyarmatosítás* állama. A jelenlegi államberendezkedés megváltozásához a dél-szudáni dinamika gyökeres változására lenne szükség, azonban ez nem érdeke az uralkodó elitnek, a harcban szocializálódott és fegyverrel is érvelő mozgalmi vezetőknek, akik mindent megtesznek, hogy fenntartsák a *status quo*-t, akár háborút is viselnek a „nagy sátorból” (a mesterségesen felduzzasztott, a fegyveres ellenzékét pénzzel és ranggal megvásárló hadsereg) kilépett vagy kitzsított csoportok ellen.

A hagyományos abszorpciós belső alapdinamika békeidőben a „nagy sátor” építése, konfliktus alatt, vagy a „nagy sátor” építéséhez szükséges erőforrás hiányában az adott fegyveres ellenzéki csoport legyőzése. Az olajbevételek 2005 utáni megjelenése és egyes alapszolgáltatások biztosításának a külső államépítési aktoroknak való kiszervezése (mint járulékos eredménye a külső államépítési akcióknak) megnövelték a biztonsági kiadásokra és az állami és katonai fizetésekre fordítható összeget. Azonban a szinte kizárólag az olajexportra épülő gazdaságban (amelyek a CPA időszakában az állami bevételek 98%-át adták, 2014-ben pedig az export 99.8%-át jelentették /Economist, 2017/) hatalmas gondokat okozott, hogy a nyersolaj exportjából származó bevételek a következő okok miatt drasztikusan csökkentek az elmúlt években:

1. Az olajkitermelés napi 330 ezer hordóról 130 ezer hordóra csökkent a polgárháborús helyzet miatt.²¹
2. A nyersolaj világpiaci ára 2014 óta akkorát esett, hogy a Szudánnak fizetett tranzitdíj²² megközelíti ill. meghaladja az eladásból származó bevételt.
3. A dél-szudáni fontot az addigi USD-hez kötött árfolyamról megfelelő előkészítés nélkül 2015 decemberében átváltottak az irányítottan lebegtetett árfolyamra, melynek hatására a valuta elértéktelenedett, az infláció szárnyalni kezdett, a központi bank valutatartalékai kimerültek és a további kölcsönök felvételére kényszerülő állam adóssága csak tovább nő.

A „nagy sátor” építési stratégia hagyományos modellje a gazdasági nehézségek miatt nem alkalmazható, ezért a lázadások fegyverrel való kezelése, a katonai győzelem kecséget a helyzet megoldásával.

Salva Kiir tovább alakítja a „nagy embert” (Bayart, 2009: 80), aki legitimációját mozgalmi múltjából szerezte és aki a *reális hatalomgyakorlás terében* tetszés szerint cserélhet le kormánytisztviselőket és hozhat létre új tartományokat és tarthatja fent külső legitimációját a *virtuális hatalomgyakorlás terének* eszköztárával, melynek legfőbb aktuális példái az ARCSS békeszerződés (a 2015 augusztusában az SPLM és az SPLM-IO által aláírt Agreement on the Resolution of the Conflict in the Republic of South Sudan) végrehajtására való hivatkozás, az egyoldalú tűzszünet bejelentése ám annak folyamatos megszegése és a 2016 decemberében meghirdetett nemzeti párbeszéd (National dialogue). A nemzeti párbeszéd célja a megbékélés és a 2015-ös békeszerződés útjára való visszatérés, azonban a párbeszédet az elnök egyoldalúan hirdette meg, az irányító bizottságot ő jelölte ki, ráadásul előzetes konzultáció nélkül.²³ Nem meglepő, hogy a párbeszéd 2017 április végéig még nem indult el.

Salva Kiir 2017. február 21-i parlamenti beszédében meghatározta az átmeneti egységkormány 2017-es prioritásait: a nemzeti párbeszéd elindítását, a békeszerződésben foglaltak végrehajtását, a gazdaság helyreállítását, amelyek a *látható* dimenzióját képviselik a *láthatatlan* dimenziójában zajló polgárháborúval szemben. A dél-szudáni politikai gondolkodásnak a felszabadító mozgalmi múltból eredő kizárólagos hatalomképe az ami megakadályoz mindenfajta kompromisszumot az elit szintjén és emiatt tért vissza a dél-szudáni elit a fegyveres harchoz 2013-ban.

A jelenleg is folyó polgárháborút az ARCSS békeszerződés volt hivatott lezárni, ám a főképp a két fő harcoló fél hatalommegosztására koncentráló megállapodás a békét soha nem tudta az ország egész területén fenntartani. A szerződésben rögzített átmeneti időszak 2018 augusztusában lejár a valódi béke és a szabad választások egyre kisebb reális esélye nélkül, a nemzetközi közösség pedig tovább nyugtatja magát a humanitárius segélyekkel, azaz tüneti kezeléssel (IRIN, 2017) és a *virtuális politikai térben*, a *látható* dimenziójában megakadt az erőszak abbahagyására és a 2015-ös békeszerződés végrehajtására való felszólításokkal (ENSZ, AU, IGAD...) A súlyos problémákon vélhetően a 13000 fős helyi ENSZ békefenntartó misszió, az UNMISS (United Nations Mission in South Sudan) 4000 fővel való bővítése²⁴ sem fog érdemben segíteni, csak megnyugtatóul szolgál majd az ENSZ békefenntartó és humanitárius tagszervezetei és a donorok számára.

Konklúziók

A külső aktorok (gyarmatosítók, államépítők) államként való fellépése, államépítése, támogatása dinamikusan formálta a belső aktorok (felkelők, Anya-Nya, SPLM, a kormány) felszíni működését, hogy mindig releváns és érdekérvényesítési maximumra törekvő reakciót tudjanak adni. E dinamikus működés mutatja a dél-szudáni elit negatív identitásából fakadó hozzáállását a külső aktorokhoz, rendkívüli alkalmazkodóképességét a túléléshez és a saját gyarapodásához, valamint a belső szabályok makacs tartósságát.

Dél-Szudán belső dinamikája működteti a belső államépítést, amire rátelepedett az elit, és saját militarizált államrendjével, annak logikájával építi az állam vezetését és intézményeit. Ehhez az SPLM-államépítéshez csatlakozott a nemzetközi közösség a rendkívül sok állami és nem állami szereplővel dübörgő, elképesztő módon diverzifikált külső államépítési projektjével, amely már a második észak-déli polgárháború (1983-2005) során elindult. Azonban hamar kiderült, hogy az országban akkor sincs béke, ha nincs háború és az állami intézmények jelentős része a humanitárius és fejlesztési nemzetközi szervezeteknek kiszervezett. A külső államépítési projekt (*virtuális politikai tér*) engedelmeskedik Dél-Szudán belső dinamikájának (*reális politikai tér*) és az államnak e szabályok szerint kell játszania. A *reális hatalomgyakorlás* jellegét és szabályait Hilde Johnson²⁵ szerint a korrupció, a törvény helyett a fegyverek irányítása és az *önkiszolgáló* (a lakosság szükségleteit mellőző) kormány formálják (Johnson, 2016: 18).

A mozgalmi örökség neopatrimoniális *reális hatalomgyakorlási tere* által irányított belső államépítés és az ennek kritikájaként létrejött ellentétes erők (ellen és kiegészítő államépítések) folyamatos interakcióban vannak a változó intervenciók politikák által irányított külső államépítésekkel.

A hidegháborús paternalisztikus és önérdeken alapuló államépítésektől, az ideológiailag elkötelezett *fentről lefelé* irányuló, a nyugati állam exportján alapuló neoliberális államépítésekén át a szociokulturális normákon és értékeken alapuló *lentől felfelé* irányuló specializált államépítésekig Dél-Szudán mindenképp része-sült. A dél-szudáni elit egyszerre lett rezisztens a külső államépítési gyakorlatokkal szemben és függő azoktól, ehhez igazodott az évszázadokon át fejlődött, a hosszú elnyomás elleni és polgárháborúkban erőszakossá vált dél-szudáni politikai gondolkodás.

A *láthatatlan* legyőzte a *láthatót*, a *reális politikai tér* eseményei egyre inkább figyelmen kívül hagyják a *virtuális politikai tér* kereteit, a központi hatalmi struktúrák nem érnek el bizonyos perifériákra, amelyek ideiglenes felszabadított területeket hoznak létre, amelyek függetlenek maradnak a hadsereg érkezéséig. A hadsereg érkezésekor pedig vagy fegyveres harc veszi kezdetét a lázadók legyőzéséig (minek következtében a civil lakosság kénytelen elmenekülni), vagy „megvásárlásáig” (a „nagy sátorba” integrálásukig).

A függetlenség kivívásáig dinamikus fejlődő SPLM a függetlenség óta visszafejlődött, visszaesett a fegyveres konfliktusba, és úgy tűnik a külső beavatkozás egyik formája sem (békéltető tárgyalások lokális, regionális és globális szinten, békeszerződés /ARCSS/, békefenntartás /UNMISS/, fejlesztési és humanitárius segélyezés) tudta elindítani az ország vezetését a „jó kormányzás” útján, vagy legalábbis elérni a fegyverrel érvelés száműzését a politikai gondolkodásból és a nemzetépítés gyakorlatából.

Csak hogy a fegyverrel érvelés gyakorlata: a katonák fizetése, fegyverek és lőszer megvásárlása és a lázadók legyőzése, vagy „nagy sátorba” terelése költséges program.

A dél-szudáni hagyományos politikai gondolkodás logikája szerint ilyen helyzetben szükség van egy etnikumokon felül álló, John Garang formátumú vezetőre, aki képes lehet felülemelkedni az etnikai és klientelista vonalon történő fegyveres csoportok dinamikáján. Természetesen megválaszolatlan kérdés marad, hogy John Garang képes lett volna a megfelelő szintre emelni a mozgalmat a függetlenség után.

Egy ilyen formátumú, „emberfeletti” vezető hiányában azonban a *realis politikai tér* pénz nélküli változata, a fegyveres konfliktusok szövevényes és folyamatosan változó hálója marad a belső dinamika alapja egészen addig, amíg a jelenlegi uralkodó elit, vagy az azonos logika szerint működő fegyveres ellenzéke(i) uralják a központot és a perifériát. A jelenlegi politikai gondolkodás megváltozására mutatnak jelek (az egyház közösségi szinten békéltető erőfeszítései és a fegyveres ellenzék politikai összefogása), ám a lényegi változáshoz még hosszú és rögös út vezet.

A jelenlegi dél-szudáni katasztrofális gazdasági és humanitárius állapotokért az uralkodó elit a fegyveres ellenzéket teszi felelőssé és a problémák tüneti kezelését kiszervezi, azaz bizonyos külső államépítési aktoroktól várja el. Eközben tovább alkalmazza a fegyveres csapásokat és a perifériák erőszakos ellenőrzését.

Az *ortodox* külső államépítési aktorok az uralkodó elitet teszik felelőssé, hogy az aktuális intervenció és államépítési paradigmának megfelelően meghatározott és megtervezett (helyi sajátosságokat figyelembe vevő) reformok nem történtek meg, ezért a hatalomért és az erőforrások megszerzéséért folytatott harc eszközei nem változtak. A változó államépítési politikák dél-szudáni alkalmazása nem adott választ a dél-szudáni alapproblémákra.

A dél-szudáni fegyveres és politikai ellenzék²⁶ az uralkodó elitet teszi felelőssé és a megoldást leginkább abban látja, ha hatalomra kerülne. Csakhogy nincs biztosíték arra, hogy hatalomra kerülésük nem járna együtt az erőszakos neopatrimonialista és klientelista rendszer továbbélésével.

Valódi megoldásra a felelősség megosztása és az elszámoltatás adna lehetőséget, az ARCSS-ben előirányzott dél-szudáni hibrid ítélőbíróság a HCSS, azaz a Hybrid Court for South Sudan (IGAD, 2015: 43) felállításához és működéséhez azonban béke kell. A dél-szudáni uralkodó elit tudja, hogy amíg polgárháborús helyzet van, rendkívül kevés esélye van az elszámoltatásnak és addig még mindig van esélyük megtartani a hatalmat a *virtuális politikai térben* tett megfelelő lépésekkel. Az, hogy ez meddig sikerül, úgy tűnik a külső aktorok és a belső nem-állami aktorok további lépésein múlik.

A tanulmány elején feltett kérdéseket az elméleti vizsgálati keret által elvégzett elemzés során meg tudtuk válaszolni, aminek alapján úgy látjuk, hogy a felállított elméleti keret alkalmas a dél-szudáni államépítések és államfejlődési folyamatok vizsgálatára. ☀

Jegyzetek

- 1 Az 1821-ben kezdődött Turkiya, azaz Kairó portyázásai majd a Mahdi állama 19. Század végi állama után Szudán 1899-ben Angol-Egyiptomi Szudán néven lett formális gyarmat, majd Szudán 1956-ban elnyert függetlensége után folytatta a déli területek gyarmatosítását. Bővebben lásd pl. Collins 2008, Johnson 2011, Rolandsen-Daly 2016.
- 2 Dél-Szudánban 2013 decembere óta váltakozó intenzitású és különböző területi jelenlétű polgárháború zajlik. A gazdaság erőteljesen hanyatlik a polgárháborús helyzet miatt csökkenő olajkitermelés és a dél-szudáni font folyamatos leértékelődésének következtében. A tízezrekben mérhető halálos áldozatok mellett a kb. 12 milliós lakosságból másfél millióan hagyták el az országot, a belső menekültek száma meghaladja a 2 milliót (közülük több mint 200 ezren a helyi ENSZ békefenntartó misszió, az UNMISS /United Nations Mission in South Sudan/ védelme alatt álló táborokban élnek), 100 ezer ember az éhhalál szélén áll és további 5 millió ember nem jut elegendő ételhez (ICG, 2017 és ENSZ BT, 2017).
- 3 A CPA és a függetlenség elnyerésének időszakáról lásd pl. Illés, 2010 és 2011, a 2013-as polgárháborúról lásd pl. Large, 2014.
- 4 Rugalmasság, a külső problémákkal, fenyegetésekkel szembeni sikeres alkalmazkodáshoz szükséges képesség (Chandler, 2015: 28).
- 5 A liberális keret által meghatározott jogok és törvények beépítése vagy túlságosan elrugaszkodott a valóságtól és nem várt következményekkel (is) jár, vagy túlságosan is alkalmazkodik a helyi kontextushoz (kulturális relativizmus veszélye, amely potenciálisan aláássa a demokratikus elveket) és „útközben” elveszti a lényegét (Chandler, 2015: 30).
- 6 AU REC (African Union Regional Economic Community)
- 7 A *halmazállapotokhoz* bővebben lásd Kiss J, 2013: 8.
- 8 Az egyház (túlnyomórészt katolikus és episzkopális keresztény) évtizedek óta a legerősebb nem állami, nem külföldi, politikai és humanitárius szereplő Dél-Szudánban a fővároson, Dzsudán kívül.
- 9 A trojka (USA, Nagy Britannia és Norvégia), az ENSZ és tagszervezetei és más nyugati/északi állami és nem állami (főképp NGO) aktorok.
- 10 A hidegháborúban a dekolonizáció után a paternalisztikus (realista) intervenciót alkalmazták a nemzetközi állami és nem állami (leginkább az ENSZ, később a Világbank és az IMF és a nemzetközi segítség-szervezetek) aktorok.
- 11 Kína, India, Kenya, Uganda, Etiópia, az AU és tagszervezetei és más déli globális és regionális állami és nem állami aktorok.
- 12 *Politique du ventre, politics of the belly*, amely kameruni közegből származó, Bayart által átvett frázis. Jelentése az, hogy az éhes embert más célok vezérlik, mint a jóllakottat, azaz a *gyomorpolitika* a valódi irányító erő, az a bizonyos *láthatatlan* (Bayart, 2009).
- 13 Az SPLM megalapítója, a CPA aláírója. 2005. július 30-án életét vesztette.
- 14 Az első polgárháború 1963-ban kezdődött, amikor is megteremtődtek azok a feltételek, amelyek egy polgárháború megindításához szükségesek: száműzetésben lévő ellenzéki politikusok, fegyverek és az Anya-Nya megalapítása (Rolandsen – Daly 2016, 73), nem pedig 1955-ben ahogy azt a szakirodalom általában állítja (pl. Collins, 2008, Johnson, 2011). Az 1955-ös Torit-i lázadásban déli katonák lemészárolták az északi helyőrséget és néhány családtagjukat a kelet-equatoriai Toritban.
- 15 Az addis abebai békemegállapodásról és az 1972-től 1983-ig tartó regionális autonómiáról lásd pl. Collins, 2008: 109-115, Rolandsen – Daly, 2016: 93-104.
- 16 OLS – Operation Lifeline Sudan, részletesen lásd Johnson, 2011: 143-157.
- 17 Az egykori felszabadító mozgalomból lett kormánypárt, az SPLM belső politikai feszültségei katonai szervezkedéshez, majd a hadsereg (részben etnikai, részben klientelista csoport alapon) szétszakadásához és polgárháborúhoz vezettek.

- 18 A JCE a dinka etnikum hagyományos tanácsa. A dinka Dél-Szudán legnépesebb etnikuma, John Garang és Salva Kiir is a dinka etnikum tagjai.
- 19 Dél-Szudán lakosságának becsült etnikai megoszlása: dinka (jieng) 40%, nuer 20%, azande 10%, toposa 8%, shilluk (chollo) 5%, murle 4%, anyuak 1.5%, mundari 1.5%, bari 1%, didinga 1% (Young, 2006: 16). Az azandék a toposák, a mundarik és a barik equatoriaiak. Salva Kiir és közvetlen hatalmi köre dinka, az ARCSS (a 2015 augusztusában az SPLM és az SPLM-IO által aláírt Agreement on the Resolution of the Conflict in the Republic of South Sudan /IGAD, 2015/) lázadó aláírója (a másik aláíró a kormány volt), az SPLM-IO (SPLM-In Opposition, azaz ellenzéki SPLM) eredeti vezetője, Riek Machar pedig nuer. Az equatoriaiak nem érzik képviselve saját érdekeiket, mint ahogy a shillukok sem, ezért saját ellenzéki csoportokat alakítottak (National Democratic Movement – NDM a shilluk Lam Akol vezetésével, a National Salvation Front – NAS az equatoriai Thomas Cirillo Swaka vezetésével és a South Sudan National Movement for Change a szintén equatoriai Joseph Bakosoro vezetésével, hogy a legfontosabbakat említsük). Dél-Szudán decentralizált, kvázi-föderatív állam, tartományokra tagolódik (a függetlenségkor ezek száma tíz volt, számukat 2015 októberében a kormány egyoldalúan 28-ra, majd egy újabb elnöki rendelettel 2017 januárjában 32-re növelte). Az ország területén három nagyobb, történelmi régiót különböztetünk meg, ezek: Equatoria, Bahr el-Ghazal és Felső-Nílus. Az equatoriai régió lakóit nevezzük equatoriaiaknak.
- 20 Az eredeti SPLM-IO, az ARCSS lázadó aláírója. Riek Machar 2016 áprilisában főhadiszállásáról néhány ezer katonával visszatért Dzsudában hogy Salva Kiirrel és az SPLM-mel együtt megalakuljon az átmeneti egységkormány (Transitional Government of National Unity - TGoNU) és dolgozzon az ARCSS ütemtervének megvalósításán. 2016 júliusában a dzsубai incidenseket követően azonban Macharnak katonáival együtt újra menekülnie kellett, azóta száműzetésben él. Salva Kiir pedig Machar távozása után szövetségését, a szintén nuer Taban Deng Gai-t nevezte ki az SPLM-IO élére, hogy az ARCSS formailag életképes maradjon. Így jött létre az SPLM-IO-Deng és vált újra lázadó csoporttá az SPLM-IO-Machar.
- 21 A két aktív olajmező-csoport közül 2017-ben a Felső-Nílus tartományban lévőkön maradt kitermelés, a Unity tartománybeli olajmezőn a kitermelés évek óta leállt.
- 22 Dél-Szudánnak nincs tengerpartja, a kitermelt olajat Szudán területén keresztül pumpálják a Vörös-tenger partján lévő Port Szudán kikötőjébe. Az olajvezeték és a tankerek használatáért, valamint kárpótlásul Kartúm kiesett bevételéért a dél-szudáni függetlenség miatt a két ország 2012 szeptemberében az országszétválasztási tárgyalásokon AU mediálásával hordóknénti 25 USD-ről (9 USD tranzitdíj és 16 USD átmeneti pénzügyi hozzájárulás) állapotodott meg (AUHIP, 2012).
- 23 Az ellenzék a nemzeti párbeszéd előfeltételeként kéri, hogy tartsanak egy kerekasztal beszélgetés semleges területen, ahol az összes dél-szudáni politikai csoport képviseltesse magát és ahol a nemzeti párbeszéd kereteiről állapotodjanak meg (Political Opposition Forces, 2017).
- 24 Az ENSZ BT 2304-es határozata egy 4000 fős regionális védelmi erő (Regional Protection Force, RPF) felállításáról határozott válaszul a 2016 júliusi dzsубai incidensekre. Az RPF Dzsudában állomásozna, hogy biztosítsa a főváros védelmét és megakadályozzon minden jövőbeli dzsубai összecsapást. Az RPF ötlete a szakirodalom szerint (pl. Kindersley-Rolandsen, 2016) megkésett és gyenge. Az RPF első csapatai 2017 április végén érkeztek Dzsudába.
- 25 Az UNMISS vezetője 2011-től 2014-ig.
- 26 Ezek a dél-szudáni politikai gondolkodásnak megfelelően összefonódnak, tkp. minden ellenzéki csoportnak van politikai és katonai szárnya, kivéve a külföldön tevékenykedőket.

Felhasznált irodalom

- AUHIP (2012): African Union High-Level Implementation Panel for Sudan and South Sudan: Agreement between the Government of the Republic of South Sudan and the Government of the Republic of the Sudan on Oil and Related Economic Matters. Addis Abeba. 2012. szeptember 27.
- Badie, Bertrand (2000): The Imported State. Stanford: Stanford University Press
- Bayart, Jean-François (2009): The State in Africa, the Politics of the Belly. Cambridge: Polity Press
- Chandler, David (2015): „Resilience and the ‘everyday’: beyond the paradox of ‘liberal peace’”. *Review of International Studies*. Vol. 41., No. 1. January, 27-48. pp.
- Chandler, David (2016): „New narratives of international security governance: the shift from global interventionism to global self-policing”. *Global Crime*. Vol. 17., No. 3-4., 1-17. pp.
- Collins, Robert O. (2008): A History of Modern Sudan. Cambridge: Cambridge University Press
- Economist (2017): To fight hyperinflation, South Sudan decides to tax aid workers. <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21718822-famine-war-and-incompetence-worlds-newest-country-fight-hyperinflation> , (letöltés ideje 2017. március 18.)
- ENSZ BT (2017): Report of the Secretary General on South Sudan (covering the period from 16 December 2016 to 1 March 2017). 2017. március 16.
- Fukuyama, Francis (2005): Államépítés. Kormányzás és világrend a 21. században. Budapest: Századvég Kiadó
- G7+ (2011): A New Deal for engagement in fragile states. <https://www.pbsbdialogue.org/en/new-deal/about-new-deal/> , (letöltés ideje 2014. március 23.)
- de Guevara, Berit Bliesemann (2008): „The State in Times of Statebuilding”. *Civil Wars*. Vol. 10., No. 4., 348-368. pp.
- ICG (2017): International Crisis Group: „Instruments of Pain (II): Conflict and Famine in South Sudan”. *Africa Briefing*, No. 236, 2017. április 26.
- IGAD (2015): Agreement on the Resolution of the Conflict in the Republic of South Sudan. Addis Abeba, 2015. augusztus 26.
- Illés Zoltán (2010): „Szudán és a referendum”. *Afrika Tanulmányok*. Vol. 4., No. 4., 56-70. pp.
- Illés Zoltán (2011): „Dél-Szudán – a független állam létrejötte és kihívásai”. *Külügyi Szemle*. Vol. 10., No. 2., 176-197. pp.
- IRIN (2017): Politicised humanitarian aid is fuelling South Sudan’s civil war. <http://www.irinnews.org/opinion/2017/02/27/politicised-humanitarian-aid-fuelling-south-sudans-civil-war>, (letöltés ideje 2017. február 28.)
- Johnson, Douglas H. (2011): The Root Causes of Sudan’s Civil Wars. Kampala: Fountain Publishers
- Johnson, Hilde F. (2016): South Sudan: The Untold Story – From Independence to Civil War. London: I. B. Tauris
- Kindersley, Nicki - Rolandsen, Oystein H. (2016): „Briefing: Prospects for Peace and the UN Regional Protection Force in South Sudan”. *African Affairs*. Virtual Issue: Making Sense of South Sudan, 1-12. pp.
- Kiss J. László (2013): „Middle Eastern Studies and Theories of International Relations”. In: Dévényi Kinga (szerk.): *Studies on Political Islam and Islamic Political Thought*. Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem Grotius könyvtár, 99-129. pp.
- Lacher, Wolfram (2012): South Sudan: International State-Building and its Limits. Berlin: SWP
- Large, Daniel (2014): „Dél-Szudán visszatér a háborúhoz”. *Afrika Tanulmányok*. Vol. 8., No. 1., 35-42. pp.

- Marton Péter (2009): „Az államépítés sorrendisége és az afgangisztáni bonyodalmak”. Külügyi Szemle. Vol. 8., No. 1., 18-40. pp.
- Migdal, Joel S. – Schlichte, Klaus (2005): „Rethinking the State”. In: Schlichte, Klaus (szerk.): The Dynamics of States: The Formation and Crises of state Domination, Aldershot: Ashgate, 1-40. pp.
- Poggo, Scopus S. (2009): The First Sudanese Civil War. New York: Palgrave Macmillan
- Political Opposition Forces, Republic of South Sudan (2017): Press release. <https://www.malakalpost.com/the-political-opposition-forces-press-release> , (letöltés ideje, 2017. április 30.)
- Rolandsen, Oystein H. – Daly, Martin W. (2016): A History of South Sudan. Cambridge: Cambridge University Press
- Taban, Bishop Paride (2015): This truth to us South Sudanese. <http://www.internetidea.com/demo/comboniane/index.php/this-truth-to-us-south-sudanese/> , (letöltés ideje, 2015. október 29.)
- Thomas, Edward (2015): South Sudan, a Slow Liberation. London: Zed Books
- Tüske László (2012): „Az alattvaló és az állampolgár – Szempontok az „arab tavasz” egyiptomi fejleményeinek értelmezéséhez”. Külügyi Szemle. Vol. 11., No. 1., 21-43. pp.
- Young, John (2006): The South Sudan Defence Forces in the Wake of the Juba Declaration. Geneva: Small Arms Survey

A szerzőről

xx

About the Author

xx

@

aa

English Abstract

Experimental analysis of the formation and transformation of the state of South Sudan

The article seeks to give an overview of both the internal and external state building processes of South Sudan, not only looking at the newest state of the African continent since 2011, but also in a historic perspective with all the colonial legacy it inherited. It draws an analytical framework, which is capable of answering such questions as: What techniques have the internal and external actors used in the formation of the South Sudanese state? What results can we attach to these techniques in both the virtual and real political spaces? What are the connections of these techniques and their results to the outbreak and possible resolution of the ongoing civil war in the country?